

Іванна Щербай

Національний університет «Львівська політехніка»,
Навчально-науковий інститут
права, психології та інноваційної освіти
студентка магістратури
ivashkakaktys@gmail.com

АНТРОПОЛОГІЧНЕ ПОХОДЖЕННЯ ТА МОТИВИ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ

<http://doi.org/10.23939/law2020.28.154>

© Щербай І., 2020

Антропологічне обґрунтування людської гідності є актуальною темою. Людина є творінням Бога, наділена позитивними і негативними властивостями, проте яким із них віддати перевагу – вона вирішує сама.

З'ясовується поняття людської гідності людини та її місце у житті людини. Наголошується на антропології, як на процесі створення особи та наділення її властивостями, які має сам Бог, адже людина створена за подобою Божою та повинна наслідувати всі ті позитивні якості, якій їй надано.

Акцентується увага на властивостях, які людині було надано Богом. До таких властивостей можна віднести тіло, дух і душу людини. Тіло відповідає за певну поведінку людини в різних життєвих ситуаціях, вчинення нею відповідних дій щодо інших осіб. Душа людини – це її внутрішній світ, її почуття, переживання, які пов'язані з позитивними та негативними подіями в житті. Дух людини – це певні уявлення, фантазії, думки, якими володіє кожен із нас, та вміння володіти ними.

Ключові слова: людина, людська гідність, антропологія, інтерпретація, трансцендентна природа.

Постановка проблеми. Людину можна прирівнювати до мікрокосмосу, вона повинна бути гідною макрокосмосу – Бога і прагнути бути схожою на Нього, прагнути до земної святості.

Аналіз дослідження проблеми. Це питання досліджували немало науковців та відомих людей серед них: С. Сливка, В. Бігун, Г. Плєснер, Г. Сковорода, П. Рабінович та О. Грищук.

Мета полягає в тому, щоб з'ясувати походження та мотиви людської гідності у житті кожного з нас, проаналізувати поняття людини та її властивостей.

Виклад основного матеріалу. Саме поняття «людина» виступає головним фундаментальним терміном, що стосується феномена людини. Передбачається, що альтернативним поняттям «людина» можуть бути терміни «особа» й «індивід». Однак, на думку В. Бігуна, використання поняття «особа» певною мірою звужує віддзеркалення феномена людини, адже воно є особливим правовим поняттям, яке використовується в ролі правової фікції для мети права. Етимологічне порівняння термінів «особа» і «людина» слугують аргументом для його переваги над терміном «особа». По-

няття «індивід» своїм значенням поступається значенню універсальності слова «людина», адже етимологічно він означає неподільне і за характером є таким, що звертається до людини як єдиного, а не як множинного. Водночас слово «індивід» також використовують на позначення людини в широкому розумінні в галузі міжнародного права. З уваги на це, термін «людина» доцільно використовувати як основоположний термін, що описує феномен людини, а також інші похідні від нього терміни [1].

На нашу думку, людина – це створена Богом особистість, яка наділена людськими властивостями, і позитивними (розум, рішучість, гідність, свободна воля тощо), і негативними (ненависть, жорстокість, байдужість, заздрощі та ін.). І вже сама людина на власний розсуд вибирає, якими з них керуватись у житті.

Людина – соціальна природна істота, якісно специфічний рівень живих організмів Землі, які здатні до свідомої саморегуляції, у зв'язку із чим вона є суб'єктом суспільної історичної діяльності та культури. Людина є предметом дослідження найрізноманітніших галузей знань: етнології, педагогіки, фізіології, медицини, соціології, психології тощо. Використовуючи різноманітні дані зазначених наук, філософія досліджує людей насамперед з погляду її місця у світі та її зв'язку зі світом. У стародавніх грецькій, індійській, китайській філософії людина розглядається як елемент Космосу, певного єдиного надчасового світопорядку, як мікрокосм – відображення і символ Всесвіту, макрокосму (який, своєю чергою, є антропоморфним – як живий одухотворений організм). Від таких найперших ідей і донині мікрокосм розглядається як такий, що всі сутнісні генерації буття в ньому перетинаються та збігаються – хімічне, фізичне, живе, духовне. Однак, коли ці ідеї розвиваються в уявленнях, дедалі більше стає зрозумілою та обставина, що людина в змозі відокремлюватися у структурі буття, прагнучи бути його деміургом, трансцендентувати за межі свого тут-і-тепер-так-буття, а відтак – мікрокосм, на відміну від макрокосму, є проблематизованим. Уже в трьох відомих запитаннях Канта про людську науку – «Що я маю робити? Що я можу знати? На що я можу сподіватися?» – відтворено багатовимірність сутнісної проблематики людини як універсальної істоти. Відповідно існують основоположні «екзистенційні дихотомії» людського. Дійсно, наявність розуму є чинником, який спонукає людину розвиватися, створювати свій світ, у якому вона почуватиметься, як «у себе вдома», але кожен крок, досягнутий нею на шляху до розвитку, залишає її невдоволеною, штовхаючи на постійні пошуки та рішення. Найбільш фундаментальна дихотомія людини – поміж життям та смертю; від неї походить інша: хоча кожна людина є носієм усіх родових потенційних здатностей, швидкоплинність її життя не дає змоги повністю реалізувати всі можливості навіть за найсприятливіших умов. Життя людини, що починається і обривається в конкретний момент, є випадковим для загального еволюційного процесу всього людського роду, вступає у трагічне протиріччя з індивідуальними зазіханнями на реалізацію всіх його можливостей. Амбівалентність способу людського існування стала значною перешкодою для будь-якої спроби субстанціалізувати властивість тієї чи іншої людини (на кшталт «*zoo politikos*», «*homo sapiens*», «*homo faber*» тощо). Сучасна філософія намагається уникнути такої субстанціалізації. Тож за зіставлення різних проявів людського світосприйняття стає зрозумілим, що фантазія і гра, які дозволяють бодай короткотривале звільнення від дійсності, від невблаганної повинності «так-буття», є для людини «рятівними» здатностями, які є не менш важливими і споконвічними, ніж праця, панування, любов і смерть (Фінк). Виникає запитання, чи повинна філософія взагалі претендувати на створення остаточної «картини людини», яка була б зведена до загальних формулювань – на зразок «духовної сутності», «діючої сутності» тощо. Натомість О. Больнов, посилаючись на Г. Плеснера, пропонує «принцип відкритого питання», максимальну розсудливість для «нових неочікуваних і незавбачливих відповідей». Деякі з досліджуваних рис людини виявляються пов'язаними одна з одною досить довільно, деякі – цілеспрямовано: ми не можемо знати, чи існують певні сумісні риси, чи ж бо про такі, що перебувають у стані безкінечного протиріччя. Усе це підтверджує фундаментальну світоглядно-антропологічну тезу Гегеля та Достоевського: поки людина живе, вона ще не сказала свого останнього слова, через що її не можна визначити остаточно [2, с. 350].

На думку С. Сливки, людина, яка має трансцендентну природу, займає особливе місце у природному світі, а людську природу в праві часто розуміють примітивно. Насамперед зазначимо, що антропологія права (позитивного і природного) в цілому – вчення про людину як істоту, котра створюється правовим порядком. Цей процес наповнений як онтологічним, так і деонтологічним змістом. Потрібно наголосити, що людина – космопланетний феномен: у ній зосереджується Всесвіт. Структура людини повторює його структуру, тому вчення природи людини – ключ до пізнання Всесвіту, чинник розуміння права. До того ж, людина сама повинна розпізнавати власну природу, знаходити закони її розвитку, тоді сприймання природного права здійснюється на власний смак [3, с. 65–66].

На нашу думку, під антропологією можна розуміти процес створення особи Богом, тобто наділення людини тими ж властивостями, які має сам Бог, адже людина створена за подобою Божою. До таких властивостей можна віднести тіло, дух і душу людини. Тіло відповідає за певну поведінку людини, вчинення нею відповідних дій. Душа людини – це її внутрішній світ, її почуття. Дух людини – це певні уявлення, фантазії, думки, якими володіє кожен з нас.

У християнстві дух розглядають як третю іпостась Трійці («Святий Дух»), що втілює творчу, породжувальну силу Бога-Отця і Бога-Сина. Земним місцем перебування цього духу є церква та душі праведників [2]: Бог триєдиний: Батько, Син і Дух (Леся Українка); Господь же, Дух і Бог – це одне і те ж (Г. Сковорода). Релігійне розуміння духу розвивалося в руслі християнської антропології, де дух розглядали як істину душі та вищу цінність. Зв'язок духу і душі чітко простежується у творах Г. Сковороди: У той час, розплющивши очі, таємно кричить у душі Дух Святий таке: «Правда твоя, правда вічна, а закон твій – то істина» (Г. Сковорода).

З погляду релігії дух (лат. *animus* – образ думок, дух; *anima* – животворний дух, життєва сила; *spiritus* – подих, дух, життя) – універсальний концепт, який має цілий спектр значень: абсолют, безплотна надзвичайна істота, частка божества в людині, яка домінує над душею і тілом, внутрішня (моральна) сила, істинний смисл тощо [4].

Духовне життя людини – це життя у світі не тільки матеріальних, але й інтелектуальних, естетичних, етичних цінностей. Перевага духовного життя над іншими способами буття полягає у здатності ввійти у світ цінностей, насамперед етичних, а отже, дозволяє жити життям, яке є цінністю. Характеристика цінностей відкриває шлях до розуміння сенсу людського життя, призначення людини у світі [5, с. 106].

Якщо для Платона людина є душею, що володіє тілом, то для мислителів східної патристики душа і тіло доповнюють одне одного, і ні душа без тіла, ні тіло без душі не є людиною. І сама душа розуміється не як частина Абсолюту, а як самостійне створене буття, що безкінечно існує лише в залученні до постійно утверджуючої його активності Бога. Позитивна оцінка матеріальності, яку створив добрий всемогутній Бог, змушує представників східної патристики переосмислити взаємовідносини між душею і тілом, дослідити можливості воскресіння й обоження людських тіл. Згідно із вченням Григорія Ниського та Максима Сповідника, душа і тіло виникають одночасно як результат творчого Божого акту та тілесного зачаття людини батьками. Душі є індивідуальними, тому кожна з них, як іпостась сутності душі, негайно індивідуалізує свою духовну природу і ту тілесну природу, в яку вона втілена Богом [6, с. 9].

На нашу думку, душа і тіло взаємопов'язані між собою, проте душа відображає саме внутрішній світ людини, а тіло тільки показує ті емоції, які відчуває людина, після смерті душа покидає тіло і переходить у вічне буття. Тому можна сказати, що хоч тіло і душа взаємопов'язані, проте важливішим для людини є саме її душевний стан.

За словами Г. Гребенькова, необхідною умовою права є саме природа людини. Вчений підкреслює такі особливості людської природи: людина здатна мати не тільки окремі уявлення і ставлення, не тільки вловлювати емпіричні закономірності, але й встановлювати так звані теоретичні закони (абстрактне мислення); людина має свідомість, тобто вторинне відображення власних знань і психологічних явищ взагалі; людина має самосвідомість; для людини характерна принципова

редукція інстинктивної поведінки, що дозволяє розвивати соціальні структури, незалежно від біологічної еволюції. Крім того, для людини характерний специфічний спосіб життя, який полягає саме в переході від біологічної адаптації до активного пристосування умов і предметів середовища до власних потреб [7, с. 13–15].

Вважаємо, що вчений слушно зауважив, що природа людини є необхідною умовою права. Адже людина і справді здатна абстрактно мислити, має свою самосвідомість, для неї характерний специфічний спосіб життя. Саме цим вона відрізняється від усіх живих організмів.

О. Гришук пропонує спектр людських якостей умовно поділити на три сектори. Перший міститиме позитивні, гуманні властивості, другий – нейтральні, третій – негативні та антигуманні. До позитивних характеристик дослідник відносить (не застосовуючи ієрархічності): повагу до інших (тому що вона виникає від страху), доброту, здатність до любові, правдивість, чесність, щирість, співчуття, сумлінність, шанобливість до життя, доброзичливість, чуйність, співпереживання, вірність, надійність, терпимість, вдячність, обов'язковість, справедливість, гідність, порядність. Друга група охоплює свободу, розум, пізнавальні якості, особистий ентузіазм, свободу, самодисципліну, тверезість духу, розсудливість, обачність, скептичність (критичність), цілеспрямованість, наполегливість, мужність, завзятість, рішучість, відкритість, допитливість. Крім того, усі нормальні фізичні, інтелектуальні, біологічні та фізіологічні здібності і властивості людини також є нейтральними, як, наприклад, здатність прямо ходити, сміятися чи мислити логічно. На думку автора, нейтральність цих якостей означає тільки те, що вони можуть бути використані і для зла, і для добра людей. Усі ці характеристики – це людські цінності, які так чи інакше пов'язані з гуманністю і можуть допомогти людині робити добро, бути гідною та людяною особою. До групи негативних (антигуманних) властивостей входять ті характеристики людини, які властиві їй через суперництво з подібними до себе. Це ненависть, ворожість, інфантилізм, агресивність, знущання, злопам'ятність, насильство, мстивість, жорстокість, вихвалання, недоброзичливість, ревності, підозрілість, віроломність, лицемірство, облесливість, сум, неправдивість, заздрощі, злодійкуватість, егоїзм, байдужість, безвідповідальність, похмурість, поступливість. Спільною рисою цих людських властивостей є їх руйнівна природа. Вони завдають шкоди і тим, на кого вони спрямовані, і їх же носіям. Наявність їх у людини робить її потенційно антигуманною [8, с. 181–183].

Тож загалом, на нашу думку, людські властивості можна класифікувати на: позитивні (доброта, співчуття, любов, вдячність, гідність, свобода, сміливість та ін.), негативні (жорстокість, байдужість, насильство, знущання, лицемірство тощо) та змішані (ті, які можуть використовуватись і для добра, і для зла).

Однією з людських властивостей, як ми вже зауважували, є гідність людини. Людину можна прирівнювати до мікрокосмосу, вона повинна бути гідною макрокосмосу – Бога. Вона повинна прагнути бути схожою на Нього, сягати до земної святості.

Щодо змісту поняття гідності, тол висловлюються різноманітні судження, проте однозначного визначення досі немає. В. Блюмкін спеціально досліджував різні поняття гідності і виявив декілька значень цього поняття. Під гідністю розуміють: цінність людини чи спільності людей; сукупність моральних якостей; усвідомлення власної цінності; почуття поваги до себе і зовнішній прояв гідності; вартість; цінність грошових знаків; чин, титул, звання [9].

Якщо розглядати гідність людини, то це, на нашу думку, певні моральні якості людини, які властиві їй з народження, самоусвідомлення людиною своєї цінності, повага до своєї особистості.

Людська гідність – це абсолютна цінність суспільства, яка властива людині як істоті протягом всієї історії свого існування та розвитку. А розвиток людини сам по собі неможливий без її визнання вищою соціальною цінністю, що визначає необхідність поваги до неї, а отже, поваги її гідності та прав. За словами А. Власова, повага до людської гідності має характер відносин, що засновані на нормах права і моралі, на принципах свободи і взаємної відповідальності між державою, суспільством та особою, між різними особами та соціальними групами [9, с. 7].

Гідність проявляється за взаємодії особи з державою, суспільством, іншими особами та соціальними групами. Адже саме коли людина спілкується з іншими, в її поведінці, розмові відображається її гідність.

Г. Бандзеладзе зазначає, що гідність людини складається з таких трьох елементів: почуття, мислення і воля. Зв'язок між цими елементами є настільки сильним, а єдність їх нероздільною, що насправді уявити їх окремо досить важко. Тільки в абстракції можливий їх поділ і диференційований аналіз. Це вказує на те, що кожна із цих здібностей має коріння у двох інших, і, незважаючи на їхні феноменальні і функціональні відмінності, вони створюють змістовну органічну єдність. Ця єдність виражається тріадою вищих людських цінностей: краси, істини і добра. Саме ці цінності, взаємообумовлюючись, переходять одна в одну і майже однаково є центральними, домінантними і цілісними [10, с. 12].

Вважаємо цікавим твердження, що гідність складається з трьох елементів. Адже саме мислення, почуття і воля певною мірою є складниками людської гідності. Завдяки їх взаємодії утворюється почуття гідності в людини.

Особливою є інтерпретація людської гідності, яку запропонували П. Рабінович та О. Грищук у вивченні теоретичних особливостей права людини у відшкодуванні моральної шкоди. Ми спиралися на такі доктринальні інтерпретації категорії гідності людини, які можуть бути позначені, як:

- «суб'єктивістський» – самооцінка особою своєї цінності та значення;
- «об'єктивістсько-соціальний» – соціально-групова або загальносуспільна оцінка гідності людини;
- «суб'єктивістсько-соціальний» – самооцінка людиною своєї соціальної оцінки, сформульованої іншими суб'єктами [11].

На думку О. Юлдашева, людина володіє статусом самоцінності, саме тому може бути лише метою і ніколи засобом для реалізації різноманітних планів. Саме цей висновок визначає розуміння людської гідності через формулу: поведись з людьми так, як бажаєш, щоб поводитись з тобою. У своїх роздумах про людську гідність вчений спирається на християнську доктрину, яка виходить з безумовної цінності людини, визнаючи її гідність як безперечну. Тому поняття людської гідності для віруючої людини ґрунтується на переконанні в тому, що вона є творінням Бога і внаслідок цього сумлінно служить іншим людям, подвижницьки, із задоволенням виконуючи найскладнішу, невдячну і небезпечну роботу. В умовах Реформації цей принцип набув нового значення, наповнюючись індивідуалістичними моментами. Тепер людина не повинна штучно позбавляти себе жодного добра, справедливості повинна полягати в тому, щоб робити все, але при тому не порушуючи встановлених Творцем правил поведінки, любити інших як самого себе [12, с. 95].

Гідність є однією з головних позитивних рис людини як особистості; міра твердження в особі особистісного початку. Психологічно виступає як належний рівень самооцінки й ефективний спосіб самоконтролю, оснований на чіткому розмежуванні особою того, що припустимо для неї і неприпустимо. Як етична категорія гідність означає обов'язкове визнання цінності людини, її здатності і кінцевої потреби бути моральним суб'єктом. За різними модальностями людського існування відрізняють особисту гідність, професійну гідність, жіночу чи чоловічу гідність, гідність громадянина, національну гідність, людську гідність. У структурі особистості та в практичній поведінці гідність реалізується через такі добродієвості, як скромність, благородство, критичність, відповідальність і вимогливість до себе та інших тощо. Умовою формування і затвердження гідності є потреба в повазі від інших людей (гідним є те, що гідне поваги). Тому повага до гідності морального феномену виступає честю, як безпосередній моральний прояв позитивної громадської оцінки особистості. Гідність займає важливе місце у філософсько-етичних вченнях К'єркегора, В. Соловйова, Марселя, Тилліха та ін. Особливо важливою є роль гідності як універсальної цінності в обґрунтуванні прав людини, в теорії та практиці ненасильства [2, с. 119].

В епоху сучасності характерною особливістю розуміння ідеї гідності є моральна реабілітація людини, обґрунтування її суверенності як морального суб'єкта й утвердження її права на задово-

лення своїх потреб. Ця епоха опускає моральність на землю, вводить її в сукупність мотивів живої особистості, намагається пов'язати в один вузол, з одного боку, індивідуальні вимоги, потреби, прагнення до щастя, а з іншого – соціальні зобов'язання, обов'язок, гідність [13, с. 122]. Епоха Нового часу характеризується також зростанням самосвідомості націй, антистановими та революційними проявами. З'явилась нова політична сила – буржуазія, котра активно захищала ідеї свободи, рівності, братства, цінність нації та республіки. Прагнення створити умови, коли б людина меншою мірою залежала від визнання станової або родової повноцінності, посилювалися. Мірилом цінності людини дедалі більше ставало не стільки місце народження, скільки сама належність до людського роду [14, с. 244].

Висновки. Людина є створена Богом і наділена людськими властивостями. З цих властивостей людина може зробити і позитивні, і негативні. Кожен наділений розумом, і сам вибирає, на які з них спиратися у житті. Однією з властивостей є людська гідність, яка відповідає за певні моральні якості людини, властиві їй з народження, самоусвідомлення своєї цінності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігун В. До питання про філософію та теорію прав людини: правове людинорозуміння (деякі концептуальні та термінологічні аспекти)ю Юриспруденція on-line: інтернет видання. URL: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=21&d=408> (дата звернення: 01.02.2019).
2. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. Київ: Абрис, 2002. 744 с.
3. Сливка С. Проблеми філософії права: навч. посіб. Київ: Ліга-Прес, 2014. 160 с.
4. Религиоведение. Энциклопедический словарь / под ред. А. П. Забияко, А. Н. Красникова, Е. С. Элбакян. Москва: Акад. Проспект, 2006. 1256 с.
5. Кравець В. І. Типи праворозуміння як методології основних філософсько-правових дискурсів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. Київ, 2003. 179 с.
6. Чорноморець Ю. П. Видавнича діяльність Національної академії наук України: автореф. дис. ... канд. філ. наук. Київ, 2002. 14 с.
7. Гребеньков Г. В. Вчення про природу людини як підгрунття сучасної правової антропології. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*: зб. наук. праць. Донецьк, 2005. № 1. С. 3–15.
8. Гришук О. В. Людська гідність у праві: філософські проблеми. Київ: Атіка, 2007. 432 с.
9. Власов А. Проблемы судебной защиты чести, достоинства и деловой репутации. Москва: Изд-во им. Сабашниковых, 2000. 344 с.
10. Бандзеладзе Г. Д. О понятии человеческого достоинства. Тбилиси: Мецничреба, 1979. 107 с.
11. Рабінович П., Гришук О. Гідність людини як фундамент її природного права на компенсацію моральної шкоди. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. Вип. 2 (29).
12. Юлдашев О. Природно-правова цінність категорії «гідність людини» як підгрунття будь-якого реформування (до проблеми принципів державотворення). *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 1 (28). С. 92–99.
13. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. Київ: Абрис, 2002. 744 с.
14. Букреев В. И., Римская И. Н. Этика права: От истоков этики и права к мировоззрению: учеб. пособие. Москва: Юрайт, 1998. 336 с.
15. Пейн Т. Права человека. *Избранные произведения*. Москва, 1959.

REFERENCES

1. Bigun V. **Do pytannya pro filosofiyyu ta teoriyu prav lyudyny: pravove lyudynorozuminnya** [On the question of philosophy and theory of human rights: legal human understanding] (deyaki konceptual`ni ta terminologichni aspekty`yu Yury`sprudenciya on-line: internet vydannya. URL: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=21&d=408> (2019).
2. **Filosofsky encyklopedychnyj slovnyk** [Philosophical encyclopedic dictionary] / za red. V. I. Shynkaruka. Kyiv: Abrys, (2002). 744 s.
3. Slyvka S. S. **Problemy filosofiyi prava** [Problems of philosophy of law]: navch. posib. Kyiv: Liga-Pres, 2014. 160 p.
4. Relygyovedenye. **Encyklopedycheskyj slovar** [Encyclopedic dictionary] / pod red. A. P. Zabyyako, A. N. Krasnykova, E. S. Elbakyan. Moskva: Akad. Prospekt, (2006). 1256 p.
5. Kravecz V. I. **Typy pravorozuminnya yak metodologiyi osnovnyx filosofsko-pravovyx dyskursiv** [Types of legal understanding as a methodology of basic philosophical and legal discourses]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.12. Kyiv, (2003). 179 p.
6. Chornomorecz Yu. P. **Vydavnycha diyalnist Nacionalnoyi akademiyi nauk Ukrayiny** [Publishing activity of the National Academy of Sciences of Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. fil. nauk. Kyiv, (2002). 14 p.
7. Grebenkov G. V. **Vchennya pro pryrodu lyudyny yak pidgruntya suchasnoyi pravovoyi antropologiyi**. [The doctrine of human nature as the basis of modern legal anthropology.] *Problemy pravoznavstva ta pravooxoronoynoyi diyal`nosti*: zb. nauk. pracz. Doneczk, (2005). 1. S. 3–15.
8. Gryshhuk O. V. **Lyudska gidnist u**

pravi: filosofski problemy. [Human dignity in law: philosophical problems] Kyiv: Atika, (2007). 432 p. 9. Vlasov A. **Problemi sudebnoj zashhyti chesty, dostoinstva ydelovoj reputacy.** [Problems of judicial protection of honor, dignity and business reputation] Moskva: Yzd-vo um. Sabashnykovix, 2000. 344 p. 10. Bandzeladze G. D. **O ponyatyy chelovecheskogo dostoinstva.** [About the concept of human dignity] Tbylisy: Mecznychreba, (1979). 107 p. 11. Rabinovych P., Gryshhuk O. **Gidnis lyudyny yak fundament yiyi pryrodnogo prava na kompensaciyu moralnoyi shkody.** [Human dignity as the foundation of his natural right to compensation for moral damage] Visnyk Akademiyi pravovykh nauk Ukrayiny. (2002). Vyp. 2 (29). 12. Yuldashev O. **Pryrodno-pravova cinnist kategori «gidnist lyudyny» yak pidgruntya bud-yakogo reformuvannya** [Natural and legal value of the category «human dignity» as a basis for any reform] (do problemypryncypiv derzhavotvorennya). Visnyk Akademiyi pravovykh nauk Ukrayiny. (2002). 1 (28). S. 92–99. 13. **Filosofskiy encyklopedychnyj slovnyk** [Philosophical encyclopedic dictionary] / za red. V. I. Shynkaruka. Kyiv: Abrys, (2002). 744 p. 14. Bukreev V. Y., Rymskaya Y. N. **Etyka prava:** [Ethics of law] Ot ystokov etyky y prava k myrovozrennyu: ucheb. posobyе. Moskva: Yurajt, (1998). 336 p. 15. Pejn T. **Prava cheloveka.** [Human rights] Yzbrannye proyzvedeniya. Moskva, (1959).

Дата надходження: 08.09.2020 р.

Ivanna Shcherbai

Institute of Jurisprudence and Psychology at
Lviv Polytechnic National University,
Master's Degree student

ANTHROPOLOGICAL ORIGIN AND MOTIVES OF HUMAN DIGNITY

Anthropological substantiation of human dignity is a topical issue. Man is a creation of God, endowed with positive and negative qualities, but which of them he prefers to decide for himself.

The concept of human dignity and its place in human life is clarified. Emphasis is placed on anthropology as a process of creating a person and endowing him with the qualities that God himself has, because man was created in the image of God and must imitate all the positive qualities that are given to him.

Emphasis is placed on the qualities that God has given to man. Such properties include the body, spirit and soul of man. The body is responsible for certain human behavior in various life situations, its actions in relation to others. The human soul is his inner world, his feelings, experiences, which are associated with positive and negative events in life. The human spirit is certain ideas, fantasies, thoughts that each of us has and the ability to possess them.

Key words: man, human dignity, anthropology, interpretation, transcendent nature.